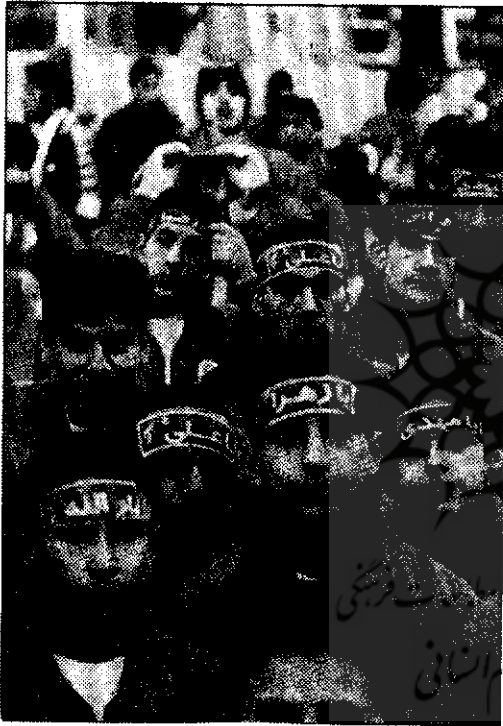


نوجوانان و جوانان ایرانی بیمها و امیدها

دکتر علیرضا عصاره

مقدمه:

موضوع نوجوانان و جوانان از جمله موضوعات پراهمیت در جهان معاصر به شمار می آید و از دغدغه‌ها و نگرانی‌های دولت‌های مختلف جهان محسوب می‌گردد. رویدادهای مختلفی که به ویژه در سه دهه آخر قرن بیستم نحوه زندگی، نوع مناسبات و شرایط اجتماعی، اقتصادی مردم جهان را دچار تحولات وسیعی نموده است، در شکل زندگی، الگوسازی، اخلاق و رویه‌های متفاوت نوجوانان و جوانان در سراسر گیتی تغییراتی ایجاد کرده است. این تغییرات به خصوص در ارزش‌های جوانان و تفاوت با ارزش‌های نسل‌های قبلی اتفاق افتاده و پدیده‌ای به نام شکاف بین نسل‌ها را آفریده است. این تغییرات در ارزش‌ها که بین ذائقه‌های فرهنگی و اجتماعی فرزندان جوان با پدران و مادرانشان فاصله افکنده است، به بروز بحران‌هایی در نسل جوان انجامیده است که حتی تأمین بیمه‌های بیکاری و تصمیمات حمایتی مالی و شغلی برای آنان در کشورهای صنعتی و پیشرفته نتوانسته است این بحران‌ها را کاهش دهد.



به همین دلیل دغدغه و نگرانی در خصوص این نسل یکی از مشکلات تربیتی در جهان امروز به شماره می‌آید. در کشور ما نوجوانان و جوانان عمده جمعیت را تشکیل می‌دهند و نیز از جایگاه حقوقی و قانونی لازم در تصمیمات مالی و شغلی... برخوردار نمی‌باشند. عدم برخورداری از حقوق حمایتی ویژه در قانون از

نتیجه‌ای جز محفوظات پروری به جای خلاقیت و ابتکار را برای دانش‌آموزان به همراه ندارد و پیشاپیش حاصلی جز خستگی روح و ذهن فرزندانمان را بر جای نمی‌گذارد، نوجوانان ما را در دورهٔ راهنمایی و دبیرستان با نوعی کم‌نشاطی مواجه ساخته است. تغییرات پی‌درپی در نظام تحصیلی متوسطه در دههٔ گذشته که معمولاً با نوعی سردرگمی و عدم شفافیت در اهداف برای نوجوانان و جوانان و خانواده‌هایشان همراه بوده است بر این خستگی‌های روحی و ذهنی تا حدودی افزوده است. نداشتن برنامه‌ریزی‌های متنوع و مورد انتظار فرهنگی و عدم امکانات و برنامه‌های متناسب با ذوق و سلیقه‌های نوجوانان و جوانان دانش‌آموز برای استفاده از اوقات فراغت مشکل دیگری است که فرزندان جوان و نوجوان ما با آن مواجه‌اند. آنان در استفادهٔ مناسب و مطلوب از اوقات فراغت و پر کردن ایام بیکاری به تناسب نیازها و توقعاتشان احساس مشکل می‌نمایند.

در کنار نگرانی جوانان و نوجوانان برای رسیدن به آینده‌ای روشن که تحصیل یا شغل آیندهٔ آنان را تضمین نماید و نیز در کنار دغدغهٔ فرزندان جوانمان در برخورداری از برنامه‌های متنوع و جاذب فرهنگی متناسب با ارزش‌ها و فرهنگ اجتماعی ایران اسلامی، توسعهٔ روزافزون ماهواره‌های اطلاعاتی و کانال‌های متعدد دیجیتالی امکان واردات انواع و اقسام فرهنگ‌های جهانی با حجم انبوه و جاذبه‌های تأثیرگذار بر جوانانمان را فراهم آورده است، که متأسفانه عمدهٔ این فرهنگ‌های وارداتی مقصدش سست نمودن ریشه‌های اعتقادی جوانان در مورد ارزش‌های فرهنگی و تاریخی

یک سو و نفوذ فرهنگ‌های وارداتی در بین نوجوانان و جوانان از دیگر سو آسیب‌هایی را متوجه نسل جوان ما می‌سازد که در این مقاله به پاره‌ای از آن‌ها پرداخته خواهد شد.

رشد نیروی جوان کشورمان به رغم کاهش موالید در سال‌های اخیر، هنوز سیر صعودی نشان می‌دهد و روز به روز بر عدهٔ جوانانی که از نظام متوسطه فارغ‌التحصیل شده، یا در اتمام تحصیلات متوسطه توفیق نیافته‌اند، افزوده می‌گردد. اغلب فارغ‌التحصیلان نظام متوسطه مشتاق راهیابی به دانشگاه می‌باشند، اما فقط عدهٔ محدودی از آنان ایده‌آل‌های خود را در مورد ورود به دانشگاه محقق می‌یابند و عدهٔ زیادتری هم به جمع سایر بازماندگان از راهیابی به دانشگاه از سال‌های گذشته می‌پیوندند. این امر به نوعی ناکامی در جوانان (که تنها کامیابی خویش را در دانشگاه می‌یابند) منجر می‌گردد، و این نگرانی زمانی تشدید می‌شود که آنان در پیدا کردن شغل مورد علاقهٔ خویش یا اساساً کاری که بتواند اشتغال آنان را تحقق بخشد، توفیق نمی‌یابند.

امید به آینده‌ای روشن که معمولاً در منظر جوانان کشورمان راهیابی به دانشگاه یا کسب شغل مورد نظر آنهاست، در ذهن بسیاری از دانش‌آموزان دبیرستانی و حتی راهنمایی ابهاماتی را ایجاد کرده است که این ابهامات متأسفانه علاقه‌مندی به تحصیل و اهتمام به امور آموزشی و فعالیت از روی نشاط و امیدواری را در نزد آنان تا حدودی به سستی سوق داده است.

برنامه‌های درسی که معمولاً با حجم بالایی عنوان و مطالب درسی همراه می‌باشد و نوعاً روش‌های تدریس غیرفعال را می‌طلبد و



یکی دیگر از تهاجمات وسیع و سازمان یافته دشمنان ملت و کشورمان علیه جوانان ماست و مستأسفانه بعضی از گزارش‌ها نشان از آسیب‌پذیری قشر جوان کشورمان در مقابل چنین تهاجمی دارد.

همه این تهاجمات که بعضاً از طریق جاذبه‌های فن‌آورانه ابزارهای اطلاع‌رسانی و بعضاً هم از طریق سوداگران فساد و اعتیاد و بعضی هم به علت تغییرات در نحوه و نوع زندگی و اشتغال مردم در قرن حاضر حاصل گردیده‌اند، کانون تأثیرپذیری خود را جوانان و نوجوانان قرار داده‌اند و حاصل چنین تأثیراتی سست شدن باورهای فرزندان جوانان نسبت به ریشه‌های فرهنگی و ارزشی خود بوده و نهایتاً تعهد آنان را نسبت به ارزش‌های ملی و اعتقادی کاهش داده است. کم‌رمق شدن باورهای ارزشی و فرهنگی در جوانان و نوجوانان، ارتباط با نسل‌های گذشته و به‌خصوص با پدران و مادران را کاهش بخشیده و ضایعات دیگری از جمله عدم پای بندی به میراث فرهنگی و انتقال آن را حاصل آورده است. بعضی مطالعات نشان می‌دهد که نظام

و هویت ملی و ارزشی می‌باشد. حتی فن‌آوری اینترنت که با هدف استفاده اطلاعاتی و علمی در دنیای معاصر شهرت دارد، امروزه بیش از آن که استفاده‌های علمی و پژوهشی آن بر جوانان کشورمان تأثیرگذار باشد، تأثیرات فرهنگی و جاذبه‌های کاذب جهانی شدن را برای شهروندان جوان ما به نمایش می‌گذارد. این تأثیرات جوانان ما را بدون توجه به ریشه‌های تاریخی، جغرافیایی و فرهنگی با سایر جوانان در جهان در مقام مقایسه قرار می‌دهد و واقع‌بینی نسبت به محدودیت‌ها و توان کشورشان را در ذهن آن‌ها کاهش داده، توقع و انتظارات رؤیایی را در آن‌ها افزایش می‌بخشد و به همین علت نوجوانان و جوانان ما در الگوپذیری و ارتباط با خانواده‌هایشان در معرض آسیب قرار می‌گیرند.

از سوی دیگر سوداگران مواد مخدر مؤثرترین قشر اجتماعی برای بازرگانی مواد افیونی خود را جوانان می‌شناسند و از تمامی حربه‌های خود برای معتاد نمودن نسلی که بیش‌ترین استعداد را برای آسیب‌پذیری دارد، سود می‌جویند. به نظر می‌رسد امروزه اعتیاد

و واقع‌بینانه‌ای از مشکلات موجود نوجوانان و جوانان برای مسئولان و متولیان طراز اول مملکتی به منظور ایجاد نگرش مناسب در نزد آنان برای سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی و جذب سرمایه لازم در این بخش ایجاد گردد. پژوهشگران باید مأموریت یابند در خصوص مشکلات موجود با تأمل و به دور از شتاب‌زدگی‌های سیاسی، بررسی‌های لازم را معمول دارند و راهکارهای مبتنی بر پژوهش را در اختیار برنامه‌ریزان قرار دهند.

بعضی از سؤالات و مشکلاتی که نیازمند پژوهش است و باید با جدیت درخصوص آنها بررسی به عمل آید، عبارت‌اند از:

الف) میزان و نحوه ارتباط نوجوانان و جوانان با خانواده‌ها و نحوه تأثیرپذیری آنها چگونه است؟

ب) نظام ارزشی نوجوانان و جوانان کدام است و چه تفاوتی با نظام ارزشی نسل‌های گذشته و رفتارهای پذیرفته شده اجتماعی دارد؟

ج) نگرش نوجوانان و جوانان ما به آینده زندگی خود چیست و ریشه‌های این نگرش در کجاست؟

د) ریشه‌های عدم اشتیاق نوجوانان به نظام آموزشی و تربیتی ما چیست و راه‌های اصلاح آن کدام است؟

ه) علائق و جاذبه‌های فرهنگی وارداتی در نزد جوانان ما چه ریشه‌هایی دارد و راه‌های اصلاح آن چیست؟

و) راه‌های تعمیق علاقه‌مندی و اشتیاق نسبت به فرهنگ ملی، ارزش‌های اعتقادی، ریشه‌های فرهنگی و تعهد و پای بندی به هويت ملی و اعتقادی کدام است؟

ارزشی پدران با پسرانشان در سال‌های اخیر تغییرات اساسی نموده است، به طوری که مهم‌ترین اولویت نظام ارزشی پدران، ارزش‌های اجتماعی و اعتقادی است. در صورتی که این تقدم برای فرزندان نوجوان و جوان پسر ارزش‌های اقتصادی می‌باشد (تیموری، ۷۷). در حقیقت تفاوت در نظام ارزشی والدین و فرزندان نوجوان ناشی از نوعی شکاف و گسستگی بین پدران و مادران و فرزندان و عدم درک متقابل بین آنان می‌باشد که این امر هم حیطه نظارتی والدین بر فرزندان را کاهش می‌بخشد و هم وفاداری و پای بندی فرزندان جوان را به الگوهای فرهنگی خانواده‌ها پایین می‌آورد.

آن چه در جمع بندی موارد ذکر شده جای نتیجه‌گیری دارد آن است که پرداختن به مسائل و مشکلات نوجوانان و جوانان یک ضرورت انکارناپذیر ملی می‌باشد. به طور قطع پرداختن به چنین ضرورتی نیاز به بررسی‌های کارشناسانه علمی و پژوهش‌های همه جانبه ملی دارد. در بررسی‌های پژوهشی مسائل جوانان و نوجوانان باید با واقع بینی مشکلات و موانع موجود را بررسی کرد و راهکارهای لازم را معلوم نمود. موضوعی که حتی بیش‌تر از احصای مشکلات اهمیت دارد، عزم و اراده برای اجرای راهکارها به منظور رفع یا کاهش مشکلات نوجوانان و جوانان می‌باشد. نمی‌توان با فرار از واقعیات یا سرپوش گذاشتن بر نارسایی‌ها به حل مشکلات پرداخت. شعارها و سخنانی که در عمل تحقق نمی‌یابد نیز نه تنها مشکلی را حل نخواهد کرد، بلکه بر عدم اعتماد و یأس و نومیدی فرزندان جوان ما خواهد افزود. به نظر می‌رسد باید درک صحیح

یافته و اکنون به سن نوجوانی و جوانی رسیده است به خاطر مشکلات جدی‌اش، اکنون با ارزش‌های انقلاب و علاقه‌مندی نسبت به آن‌ها در حال فاصله گرفتن است و ما باید بدون این‌که بخواهیم نسبت به این امر حساس شده، نسبت به بیان آن از خود واکنش انفعالی نشان دهیم، با خویشتن‌داری و شکیبایی به دنبال تأمل در ریشه مشکلات بوده، راه‌حل‌های مؤثر و مدبرانه را جست‌وجو کنیم و با بسیجی همه جانبه که از خانواده‌ها شروع می‌گردد و به تمامی نهادهای فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی گسترش می‌یابد، برای حل واقعی مشکلات نوجوانان و جوانان اهتمام کنیم.

دولت ممکن است نتواند برای همه جوانان زمینه شغلی‌یابی مناسب را فراهم آورد، اما به هر حال در مورد تأمین شرایط اولیه و تحقق مشاغل مورد نیاز جوانان یا لاقلاً همراهی با خانواده‌های جوانان برای تأمین بخشی از نیازمندی‌های آنان باید همکاری کند.

ز) راه‌های ایجاد امید، نشاط، نگرش مثبت و... به آینده در نزد جوانان و نوجوانان ما چیست؟

ح) راه‌های تقویت ارزش‌های دینی و فرهنگی و جاذب شدن این ارزش‌ها، کسب هویت ملی و اعتقادی و تقویت بنیه‌های مربوط چیست؟

ط) ریشه‌های آسیب‌پذیری نوجوانان و جوانان در دوری از خانواده‌ها و بعضاً فرار از خانواده‌ها، روی آوردن به اعتیاد و فساد، ارزش‌گریزی و... کدام است و راه‌حل‌ها چیست؟

ی) میزان ارتباط و گرایش نوجوانان و جوانان به باورهای دینی چه اندازه است؟ موانع و مشکلات چیست؟ راه‌حل‌ها کدام است؟ و سؤالات متعدد دیگری که باید با واقع‌بینی مورد بررسی قرار گرفته، راهکارهای پژوهشی برای اجرا در اختیار متولیان قرار گیرد. به دور از مبالغه باید به این حقیقت اعتراف کرد که نسلی که در انقلاب اسلامی پرورش





تجربه کشورهای بی که در زمینه حل مسائل جوانان توفیقاتی داشته‌اند نشان می‌دهد دولت حتی اگر در تأمین مشاغل مورد نیاز جوانان قادر به تأمین تمامی خواست‌ها نیست لاقلاً در تأمین بخشی از هزینه‌های مورد نیاز تا هنگام تحقق شاغل شدن آنان، در کنار خانواده‌هایشان قرار گرفته، همکاری لازم را می‌نماید.

بر ما روشن است که دانشگاه‌های ما قادر نیست تمام مشتاقان و متقاضیان ورود به دانشگاه را در خود جای دهد، اما دولت می‌تواند با تدبیر و برنامه‌ریزی از این اشتیاق و علاقه بهره‌برداری کند و راه‌های مناسب برای فراگیری علم و دانش و حمایت از این خواست و علاقه مناسب در جوانان را برآورده نماید. نمونه‌هایی از کشورهای منطقه وجود دارند که برای پاسخ‌گویی به نیازهای جوانان برای راهیابی به دانشگاه زمینه‌های لازم را برای صد درصد فارغ‌التحصیلان نظام متوسطه خود فراهم می‌آورند.^۲ هم‌چنین برای آنانی که جزو متقاضیان رفتن به دانشگاه نیستند اما برای کسب مهارت‌ها و فنون مورد علاقه برای کاریابی متقاضی آموزش‌های لازم‌اند، شرایط مورد نیاز را فراهم می‌آورند.

ماهواره‌های مخابراتی و فن آوری‌های کامپیوتری سازمان‌دهی گردیده‌اند، کاهش خواهد یافت و این فرهنگ‌های وارداتی کم‌تر خواهند توانست قلمرو فکر و اندیشه نوجوانان و جوانان کشورمان را تحت تأثیر قرار دهند.

توجه به این واقعیت در دنیای معاصر از ضروریات واقع بینی است که خلق و تولید محصولات مناسب فرهنگی هم سرمایه‌گذاری لازم را نیاز دارد و هم سعه صدر را می‌طلبد. بنابراین هم به تنوع تولیدات فرهنگی نیازمندیم و هم به جاذب و جالب بودن آن‌ها به خصوص

جامعه فرهنگی کشورمان باید برای جذب نوجوانان و جوانان ایرانی به تولید برنامه‌های متنوع فرهنگی همت گمارده، سرمایه‌گذاری لازم را برای سامان‌دهی مطلوب اوقات فراغت اختصاص دهد.

تردید نباید داشت که اگر تنوع و فراوانی تولیدات فرهنگی، متناسب با نیازهای نوجوانان و جوانان کشورمان به میزان قابل توجهی افزایش یابد، متقابلاً حجم استفاده از تولیدات فرهنگی وارداتی که عمده‌تاً از طریق

اسلامی و آموزش عالی در مجلس شورای اسلامی و با مسئولیت مستقیم رئیس جمهوری به منظور تنظیم سیاست‌های اصولی امور نوجوانان و جوانان و نظارت بر حسن انجام امور اجرایی شورا.

۳- تشکیل وزارتخانه خانواده و امور جوانان برای اجرای طرح جامع جوانان و نیز تمشیت امور مربوط به نهاد خانواده و اجرای مصوبات و سیاستگذاری‌های شورای ملی جوانان.

۴- انجام پژوهش و تحقیقات بنیادی و مورد نیاز در خصوص مسائل مربوط به خانواده‌ها و جوانان از طریق تشکیل پژوهشکده جوانان و خانواده و استفاده راهبردی و عملی از نتایج یافته‌های پژوهشی در برنامه‌ریزی‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی مربوط به نوجوانان، جوانان و خانواده‌ها از طریق شورای ملی جوانان و خانواده‌ها.

۵- برنامه‌ریزی، تدارک و تجهیز امکانات فرهنگی و تفریحی کشور و بهره‌وری از تمامی امکانات موجود کشور برای ایجاد فرصت‌های استفاده از اوقات فراغت نوجوانان و جوانان زیر نظر وزارتخانه خانواده و امور جوانان.

۶- ارائه الگوهای تربیتی - فرهنگی مطلوب برای نوجوانان و جوانان در چارچوب موازین اعتقادی، اخلاقی، اقتصادی، اجتماعی و جنسیتی مبتنی بر ارزش‌های پذیرفته شده اما نوآورانه دینی توسط دلسوزان نواندیش و متفکرین صاحب نظر حوزه‌های علمیه و دانشگاه.

۷- ایجاد طرح اشتغال ملی به منظور جذب فارغ‌التحصیلان به کار و ایجاد زمینه‌های کاربردی در داخل و خارج از کشور، فعال نمودن بخش خصوصی در انجام طرح‌های اقتصادی به وسیله

در نزد جوانان و نوجوانان، و این امر برنامه‌ریزی و سرمایه‌گذاری مفید در عرصه‌های مختلف هنری، اعم از فیلم، تئاتر، موسیقی، تولیدات نوشتاری از جمله کتاب و نشریات، تولیدات گویشی مانند سخنرانی‌ها، میزگردها، مناظره‌ها، کنگره‌ها،... امکانات گردشگری، پارک‌ها، فرهنگ‌سراها، اردوها و نمایشگاه‌ها و خلاصه آنچه در غنی‌سازی اوقات فراغت جوانان و نوجوانان بتواند نقش آفرین و جاذب باشد را اقتضا می‌کند.

به نظر می‌رسد برای اجرایی نمودن امور نوجوانان و جوانان کشورمان و برای حل ریشه‌ای مسائل و مشکلات آنان یا به عبارتی عملیاتی نمودن برنامه‌های فرهنگی علاوه بر ایجاد نگرش در نزد مسئولان و متولیان اجتماعی و فرهنگی کشورمان، ضروری است راهکارها و مبانی کاربردی زیر نیز مورد توجه جدی قرار گیرند:

۱- ارائه یک طرح جامع فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی برای نوجوانان و جوانان با پشتوانه قانونی مجلس شورای اسلامی و دولت با تضمین عملی حل مشکلات نسبی نوجوانان و جوانان در امور تحصیل، اوقات فراغت، اشتغال و ازدواج.

۲- تشکیل شورای ملی جوانان و خانواده‌ها با عضویت رؤسای قوای مجریه، مقننه و قضاییه، رؤسای مجلس خبرگان و مجمع تشخیص مصلحت نظام، وزرای آموزش و پرورش، فرهنگ و ارشاد اسلامی، علوم، تحقیقات و فناوری، اقتصاد، کار و امور اجتماعی، رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، رئیس شورای عالی جوانان، رؤسای کمیسیون‌های آموزش و پرورش، ارشاد

آنان برای بازگشت به جامعه و خانواده‌هایشان.
 ۱۳- برنامه‌ریزی هم‌آهنگ و منسجم
 نهادهای ذی‌نفع برای مبارزه قاطع و قانونمند با
 مصادیق و زمینه‌های بروز جرم و بزهکاری در
 جامعه از جمله مبارزه ریشه‌ای با باند‌های مروج
 فساد، اعتیاد، شرارت و موازین ضد ارزشی به
 منظور ایجاد فضای امن و دور از آلودگی
 در جامعه.

زیر نویس‌ها:

۱- تیموری، کاوه: بررسی نظام ارزش‌های
 نوجوانان شهر تهران، فصل‌نامه فرهنگ
 عمومی، شماره ۱۹-۱۸، بهار ۱۳۷۹.
 ۲- کشور عربستان سعودی.

منابع:

۱- احمدی، احمد: روان‌شناسی نوجوانان و
 جوانان، انتشارات مشعل، تهران ۱۳۷۳.
 ۲- دبس، موریس: بلوغ، ترجمه حسن
 صفاریان، انتشارات علمی، تهران ۱۳۵۵.
 ۳- ملکی، امیر: پایگاه اجتماعی و گرایش‌های
 ارزشی نوجوانان، پایان‌نامه کارشناسی ارشد،
 دانشگاه تربیت مدرس، تهران ۱۳۷۵.
 ۴- تیموری، کاوه: بررسی نظام ارزش‌های
 نوجوانان شهر تهران و عوامل مؤثر بر آن، فصل
 نامه فرهنگ عمومی، شماره ۱۹-۱۸، بهار
 ۱۳۷۹.
 ۵- عصاره، علیرضا: جوانان و نوجوانان
 کشورمان را در بایم، مجله پیوند، تابستان ۷۹.

جوانان و نهایتاً فراهم نمودن حداقل بیمه
 بیکاری برای جوانان.

۸- حل مسئله "آرزوی راهیابی به دانشگاه"
 از طریق افزایش ظرفیت دانشگاه‌های دولتی و
 غیردولتی و فراهم آوردن امکان تحصیلات
 رایگان برای راه یافتگان به دانشگاه، فراهم
 نمودن زمینه تحصیلات دانشگاهی برای
 علاقه‌مندان به تحصیل که امکان راهیابی به
 دانشگاه‌های داخل را نیافته‌اند از طریق تحقق
 تحصیل برون‌مرزی، مکاتبه‌ای و از راه دور.

۹- مطالعه و بررسی زمینه‌های غیرفعال و
 ملال‌آور در عرصه برنامه‌های درسی آموزش و
 پرورش از جمله حجم فراوان مطالب درسی و
 عناوین زیاد درسی، محتواهای غیرفعال،
 روش‌های تدریس مبتنی بر محفوظات و اصلاح
 ساختار آموزشی مبتنی بر الگوهای تربیت
 خلاق و پویا، برای ایجاد نشاط و پویایی و امید
 به آینده.

۱۰- غنی‌سازی برنامه اوقات فراغت برای
 نوجوانان راهنمایی و دبیرستان و فراهم نمودن
 فضای فرهنگی لازم برای دستیابی آنان به
 فعالیت‌های مورد علاقه از طریق کانون‌های
 دانش‌آموزی.

۱۱- اجرای طرح ملی آموزش خانواده‌ها
 (اولیا) به منظور آشنایی پدران و مادران با دانش
 رفتاری متناسب برای ارتباط با فرزندان، ایجاد
 درک متقابل بین خانواده‌ها و فرزندان و
 کاهش آسیب‌پذیری شکاف بین نسل‌ها.

۱۲- تأمین، تأسیس و قانون‌مند نمودن مراکز
 مشکل‌یابی نوجوانان و جوانانی که به نوعی
 دچار آسیب گردیده‌اند، از جمله افراد فراری از
 خانواده، افراد خیابانی، معتادان، بزهکاران و...
 به منظور درمان، بازپروری و اصلاح و تربیت